

Hotărârea CNCD privind susținerea examenului de promovare a judecătorilor și procurorilor

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATERICA DISCRIMINĂRII

HOTĂRÂREA din 19 decembrie 2005

COLEGIUL DIRECTOR

Președinte: Csaba Ferenc ASZTALOS
Membru: Dezideriu GERGELY
Membru: Gheorghe IONIȚĂ
Membru: Corina Nicoleta MACOVEANU
Membru: Roxana Paula TRUINEA
Membru: Ana Monica VASILE

Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, întrunit în data de 19 decembrie 2005, a dezbătut petiția nr. 8090 din 24 octombrie 2005 formulată de dna. Vârgă Mariana, judecător la Tribunalul Vâlcea, domiciliată în Municipiul Râmnicu Vâlcea.

Doamna Vârgă Mariana sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la organizarea în ziua de sâmbătă a examenului de promovare a judecătorilor și procurorilor în funcții de execuție la Tribunale și Curți de Apel, în perioada 12-21 noiembrie 2005 și reprogramarea probei scrise de către Consiliul Superior al Magistraturii într-o altă zi a săptămânii decât aceea de sâmbătă, pentru cetățenii români membri ai Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea, printre care se numără și petenta.

În fapt, doamna Vârgă Mariana, judecător la Tribunalul Vâlcea, urmare a organizării examenului de promovare la Tribunale și Curți de Apel de către Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național de Magistratură, s-a înscris la examenul de promovare la Curtea de Apel Pitești. Observând că proba scrisă a examenului s-a stabilit pentru ziua de sâmbătă, 12 noiembrie, prin petiția nr. 13229 din 21 septembrie 2005, petenta s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii, cu solicitarea de a reprograma examenul într-o altă zi decât sâmbăta, datorită faptului că este membră a Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea din România, cult creștin recunoscut și autorizat de statul român și pe plan internațional.

Având în vedere că ziua de sâmbătă este păzită de creștinii adventiști ca zi de odihnă și de închinare religioasă conform Sfințelor Scripturi, petenta a solicitat pentru creștinii adventiști reprogramarea examenului scris în altă zi, însă cererea analizată în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 4 octombrie 2005 a fost respinsă, situație care, în opinia petentei, a prejudiciat-o grav, prin încălcarea dreptului la libertate de conștiință, a dreptului la promovare în profesie și

alte drepturi conexe, în condițiile în care potrivit Codului muncii și Codului de procedură civilă, sâmbăta și duminica sunt declarate zile nelucrătoare.

În continuare petenta arată că, potrivit normelor interne și internaționale ce reglementează dreptul fundamental al persoanei – dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și închinare religioasă – acesta presupune printre alte aspecte, libertatea de a respecta zilele de repaus și de a celebra sărbătorile și ceremoniile conform preceptelor religiei sau convingerilor credinciosului, însă, prin situația dată, este limitat în mod nejustificat dreptul la libertatea de conștiință, situație admisă doar în cazurile prevăzute de art. 53 din Constituția României. De asemenea, argumentează faptul că nu ne aflăm în fața vreunei situații prevăzute de art. 53 din Constituție, astfel încât restrângerea dreptului la libertatea de conștiință prin fixarea examenului de promovare sâmbăta, constituie un grav abuz de drept, precum și încălcarea art. 41 din Constituție, privind alegerea locului de muncă și formarea profesională.

În favoarea petiției sale, petenta invocă situații în care fosta Curte Supremă de Justiție, actualmente Înalta Curte de Casație și Justiție, a recunoscut dreptul reprezentanților acestui cult de a respecta Sabatul și, corelativ, obligația unei autorități publice, în speță Ministerul Învățământului, de a organiza o probă de examen într-o altă zi decât cea de sâmbătă, zi pe care reprezentanții acestui cult o folosesc numai ca sărbătoare religioasă (decizia civilă nr. 1934 din 7 iulie 1999, pronunțată de Curtea Supremă de Justiție, secția de contencios administrativ, în dosarul nr. 1686/1999). De asemenea, cu privire la organizarea unor examene în ziua de sâmbătă, petenta a mai depus sesizări la Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din România). Urmare a acestor petiții, au fost susținute examene în alte zile decât sâmbăta.

De asemenea, comparativ cu situația sa, petenta precizează că urmează a se susține examen și pentru funcțiile de conducere la instanțe, iar la cererea comisiilor de examinare, în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 19 octombrie 2005, s-a aprobat modificarea calendarului de examen pentru aceste funcții. Astfel, susține petenta, cererea sa de promovare în funcție a fost respinsă în timp ce la cererea persoanelor interesate s-a putut modifica de către Consiliul Superior al Magistraturii calendarul examenului pentru funcții de conducere.

Urmare a analizării petiției, Colegiul Director, prin adresa nr. 8253 din 31 octombrie 2005 a solicitat punctul de vedere al Consiliului Superior al Magistraturii, iar prin adresa nr. 8245 din 31 octombrie 2005 a solicitat punctul de vedere al Ministerului Justiției.

Ministerul Justiției a răspuns solicitării Colegiului Director prin adresa nr. 8523 din 15 noiembrie 2005, precizând că: „după analiza problemelor expuse și în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 37/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, și art. 43 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurerilor, republicată, sesizarea a fost remisă Consiliului Superior al Magistraturii”.

Consiliul Superior al Magistraturii, Direcția Resurse Umane și Organizare a răspuns Colegiului Director prin adresa nr. 8425 din 9 noiembrie 2005, precizând cu privire la sesizarea petentei că: „această cerere a fost analizată în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din data de 4 octombrie 2005, fiind examinate toate motivele invocate de doamna judecător în susținerea cererii. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat hotărârea nr. 437 din 4 octombrie 2005, prin care a

respins cererea doamnei judecător Vârgă Mariana de a se constata nelegalitatea dispoziției din hotărârea nr. 339 din 8 septembrie 2005 a Consiliului Superior al Magistraturii privind data de susținere a probei scrise din cadrul concursului de promovare din perioada 12-21 noiembrie 2005, precum și cererea de reprogramare într-o altă zi, cu excepția zilei de sâmbătă, a probei scrise din cadrul concursului de promovare. Pentru adoptarea acestei hotărâri, au fost avute în vedere considerente legate de faptul că modificarea datei susținerii probei scrise ar duce la amânarea concursului cu aproximativ 60 de zile, datorită necesității respectării termenelor imperative prevăzute de Legea nr. 303/2004 republicată și Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 323 din 24 august 2005, pentru aducerea la cunoștința tuturor persoanelor interesate a condițiilor și modului de desfășurare a concursului, precum și de împrejurarea că doamna judecător Vârgă Mariana a fost singura participantă care a solicitat reprogramarea probei scrise, în aceste condiții existând posibilitatea identificării cu ușurință a lucrării și apariției unor suspiciuni cu privire la modul de apreciere a acesteia.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că modalitatea de desfășurare a examenului de promovare și faptul că proba scrisă se desfășoară sâmbăta nu aduc atingere drepturilor invocate în cerere, nefiind favorizante pentru o anumită categorie de persoane și neconstituind o constrângere pentru a-i determina pe candidați să adopte o opinie contrară convingerilor acestora. Consideră că interesul public este mai presus de interesele personale ale indivizilor și, în condițiile în care ceilalți candidați consimt să participe la concurs într-o zi nelucrătoare, pentru a nu afecta activitatea instanțelor de judecată, nu se poate interpreta că este o situație de discriminare sau de dezavantaj pentru o singură persoană, în sensul dispozițiilor art. 2 din O.G. nr. 137/2000, condițiile fiind aceleași pentru toți participanții la concurs, chiar dacă acești participanți împărtășesc sau nu convingerile religioase ale bisericii menționate”.

În drept, Declarația Universală a Drepturilor Omului în art. 18 prevede că: „Orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei; acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile sale, individual sau în colectiv, atât în public cât și în privat, prin învățământ, practici, cult și îndeplinirea de rituri”. Articolul 23 prevede că: „Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă [...]”. Articolul 2 prevede că: „*Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în [...] Declarație, fără nici o deosebire, în special [...] de religie [...] sau decurgând din orice altă situație*”.

În același sens, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România la 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212 (Buletinul Oficial al României” nr. 146 din 20 noiembrie 1974), prevede în art. 18 alin. (3) că: „*Libertatea manifestării religiei sau convingerilor nu poate fi supusă decât restricțiilor prevăzute de lege și necesare pentru ocrotirea securității, ordinii și sănătății publice ori a moralei sau a libertăților și drepturilor fundamentale ale altora*”. Articolul 2 prevede că: „Statele părți la prezentul Pact se angajează să

respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special, de [...] religie [...] sau întemeiată pe orice altă împrejurare”.

De asemenea, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, ratificat de România la 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212 (Buletinul Oficial al României nr. 146 din 20 noiembrie 1974), prevede în art. 6 că: „Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept”. În același sens, *art. 7 lit. c*) prevede că: Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de condiții de muncă juste și prielnice care să asigure îndeosebi: *...c) posibilitatea egală pentru toți de a fi promovați în munca lor la o categorie superioară adecvată*, luându-se în considerare numai durata serviciilor îndeplinite și aptitudinile”.

Prin art. 2 alin. (2) al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, „Statele părți (incluzând România, *n.n.*) la prezentul Pact se angajează să garanteze că *drepturile* enunțate în el *vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe [...] religie [...] sau orice altă împrejurare*”.

Convenția europeană a drepturilor omului, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994 (Monitorul Oficial nr. 135 din 31 mai 1994), prevede în art. 9 că: „Orice persoană are dreptul libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora”.

Constituția României prevede în art. 41 privind munca și protecția socială a muncii, la alin. (1) că: „Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de munca este liberă”.

Articolul 29 prevede că: „[...] libertatea credințelor religioase nu poate fi îngrădită sub nici o formă [...] libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”.

De asemenea, în art. 16 privind egalitatea în drepturi, la alin. (1), Constituția României prevede că: „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”.

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, prevede în art. 2 alin. (1): „[...] prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV ori apartenența la o categorie defavorizată care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a

libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul public, economic, social, cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice;

(2) Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare”, iar art. 6 lit. d) prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, discriminarea unei persoane pentru motivul că aparține unei anumite rase, naționalități, etnii, religii, categorii sociale sau unei categorii defavorizate, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a acesteia, într-un raport de muncă și protecție socială, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, manifestată în următoarele domenii:

d) formarea, perfecționarea, reconversia și *promovarea profesională*”.

Codul muncii, art. 5 alin. (1) și (2): „(1) În cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii.

(2) Orice discriminare directă sau indirectă față de un salariat, bazată pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, este interzisă”.

Comitetul pentru Drepturile Omului, în Comentariul general nr. 22 adoptat în 30 iulie 1993, privind Dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie prevăzut de art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, în parag. 4, precizează: „libertatea de manifestare a religiei sau credinței poate fi exercitată „individual sau în colectiv și în public sau privat”. *Libertatea de manifestare a religiei sau credinței în închinare, participare, practică sau predare cuprinde o arie largă de acte. Conceptul de închinare se extinde la ritual și acte de ceremonie exprimând în mod direct credința, precum și diferitele practici integrale unor astfel de acte, incluzând construirea unor locuri de închinare, folosirea formulelor de ritual și obiecte, expunerea simbolurilor și respectarea sărbătorilor și a zilelor de odihnă*”.

În același Comentariu, cu privire la art. 18 parag. 3, Comitetul precizează: „Articolul 18.3 *permite restricții aduse libertății de manifestare a religiei sau credinței doar dacă limitările sunt prevăzute de lege și sunt necesare pentru a proteja siguranța publică, ordinea, sănătatea sau morala sau drepturile fundamentale și libertățile altora* [...]. În interpretarea scopului clauzelor permisibile de limitare, *Statele parte ar trebui să pornească de la nevoia de a proteja drepturile garantate prin Pact, inclusiv dreptul la egalitate și non-discriminare*, având în vedere orice criteriu specificat în art. 2, 3 și 26. Limitările impuse trebuie să fie stabilite de lege și trebuie să nu fie aplicate într-o manieră care ar vicia drepturile garantate de art. 18. Comitetul observă că parag. 3 al art. 18 este de strictă interpretare: restricțiile nu sunt permise din motive care nu sunt specificate, chiar dacă acestea ar fi permise ca restricții altor drepturi protejate de Pact, așa cum este securitatea națională. Limitările pot fi aplicate doar pentru scopurile descrise și trebuie să fie în directă legătură și proporționale nevoilor specifice pentru care au fost prevăzute. Restricțiile nu pot fi impuse în scopuri discriminatorii sau aplicate într-o manieră discriminatorie”.

Comitetul privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, în Comentariul general nr. 18 adoptat în 24 noiembrie 2005 privind dreptul la muncă prevăzut în art. 6 al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, în Capitolul II „Conținutul normativ al dreptului la muncă” precizează în parag. 12: „*Exercițiul muncii în toate formele sale și la toate nivelele necesită existența următoarelor elemente esențiale și interdependente, implementarea depinzând de condițiile prezente în fiecare Stat Parte: [...] b) (i) Articolul 2 alin. (2) și art. 3, Pactul (internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, n.n.) interzice orice discriminare în accesul și menținerea muncii pe bază de [...] religie [...] sau orice alt statut, care are ca scop sau ca efect restrângerea sau înlăturarea exercitării dreptului la muncă, în condiții de egalitate. Potrivit art. 2 al Convenției O.I.M. nr. 111 (Organizația Internațională a Muncii, n.n.), Statele părți ar trebui „să adopte și să urmeze o politică națională pentru promovarea, prin metode corespunzătoare condițiilor și practicilor naționale, a egalității de tratament și oportunități în domeniul muncii și al ocupării, din perspectiva eliminării oricărei forme de discriminare”.*

În cadrul aceluiași Comentariu general, Comitetul privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale în Capitolul IV „Violări” parag. 33 precizează: „Principiul non-discriminării menționat în art. 2 alin. (2) al Pactului are aplicabilitate imediată și nu este subiect al implementării progresive nici dependent de resursele disponibile. Acest principiu este direct aplicabil tuturor aspectelor corelative dreptului la muncă [...]”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, legat de art. 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, atunci când autoritățile statale induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă (a se vedea CEDO, 18 februarie 1991, *Fredin c/Suede*, parag. 60; 23 iunie 1993, *Hoffman c/Autriche*, parag. 31; 28 septembrie 1995, *Spadea et Scalabrino c/Italia*; 22 octombrie 1996 *Stubbings et autres c/Royaume-Uni*, parag. 75).

Analizând probele aflate la dosar, Colegiul Director reține că petenta, judecător la Tribunalul Vâlcea, urmare a organizării examenului de promovare la Tribunale și Curți de Apel de către Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național de Magistratură, s-a înscris la examenul de promovare la Curtea de Apel Pitești. Observând că proba scrisă a examenului s-a stabilit pentru ziua de sâmbătă, 12 noiembrie 2005, prin petiția nr. 13229 din 21 septembrie 2005, petenta s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii, cu solicitarea de a reprograma examenul într-o altă zi decât sâmbăta, datorită faptului că este membră a Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea din România, cult creștin recunoscut și autorizat de statul român. Având în vedere că ziua de sâmbătă este păzită de creștinii adventiști ca zi de odihnă și de închinare religioasă, petenta a solicitat pentru creștinii adventiști reprogramarea examenului scris în altă zi, însă cererea analizată în ședința Plenumului Consiliului Superior al Magistraturii din 4 octombrie 2005 a fost respinsă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (22 octombrie 1996, *Stubbings et autres c/Royaume-Uni*, parag. 75).

Având în vedere aspectele de mai sus, precum și petiția dată, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură refuzul de a reprograma examenul de promovare în funcții de execuție de către Consiliul Superior al Magistraturii este de natură să justifice distincția de tratament juridic aplicat.

Astfel cum statuează și Curtea Constituțională a României, „principiile nediscriminării sunt cele cuprinse în art. 4 alin. (2) din Constituție, însă acestea pot fi extinse potrivit prevederilor art. 20 din Constituție, care permit corelarea dispozițiilor constituționale cu tratatele și pactele internaționale la care România este parte. Aceste principii sunt extinse prin art. 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România prin Decretul nr. 212/1974 (Buletinul Oficial al României nr. 146 din 20 noiembrie 1974) și prin art. 2 alin. (2) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale ratificat de România prin același decret și publicat în Buletinul Oficial cu același număr și din aceeași dată” (Decizia nr. 54/2000, Monitorul Oficial al României nr. 310 din 5 iulie 2000, DH 2000, p. 511).

Colegiul Director reține următoarele: Comitetul pentru Drepturile Omului, a statuat că *libertatea de manifestare a religiei* sau credinței în închinare, participare, practică sau predare *cuprinde o arie largă de acte*. Conceptul de închinare se extinde la ritual și acte de ceremonie *incluzând și respectarea sărbătorilor și a zilelor de odihnă*.

În același sens, Declarația privind eliminarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare bazate pe religie sau credință, adoptată prin Rezoluția nr. 36/55 din 25 noiembrie 1981 de către Adunarea Generală ONU, prevede în art. 6 lit. h) că: „[...] dreptul la libertatea de gândire, conștiință, religie sau credință include, *inter alia*, libertatea: [...] h) de a respecta zile de odihnă și de a celebra sărbători în conformitate cu percepțiile religiei sau credinței”.

De asemenea, prin jurisprudența sa, cu privire dreptul la religie prevăzut de art. 9 din Convenția europeană a drepturilor omului, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că practicile și îndeplinirea de ritualuri privesc un anumit comportament religios exteriorizat prin participarea la oficii, procesiuni, iar un anumit comportament religios manifestat prin cuvinte sau acțiuni este legat de convingerile religioase ale persoanei (CEDO, 25 mai 1993, cauza *Kokkinakis c. Grecia*, Seria A nr. 260-A, parag. 31).

Curtea Europeană a statuat că sunt protejate prin art. 9 doar acele acte care sunt parte a practicilor unei religii sau credințe într-o „formă general recunoscută” (CEDO, cauza *C c. United Kingdom*, App. No. 10358-1983; cauza *V c. Netherlands*, App. No. 10678/1983; cauza *Van Den Dungen c. Netherlands*, App. No. 22838/1993; cauza *CJ, JJ și EJ c. Poland*, App. No. 23380/1994; cauza *Serif c. Grecia*, 2001, 31 EHRR 20).

Având în vedere considerentele de mai sus, examinând petiția și actele depuse la dosar, Colegiul Director constată că Adventiștii de Ziua a Șaptea reprezintă un cult creștin conservator evanghelic și care păzește Sabatul biblic, ziua a șaptea a săptămă-

mâinii. Sâmbăta constituie, potrivit principiilor acestui cult, zi de odihnă religioasă și de închinare, începând de vineri seara de la apusul soarelui până sâmbătă seara la apusul soarelui. Astfel, adventiștii consacră sâmbăta numai pentru scopuri religioase, socotind, conform Bibliei, în accepțiunea acestui cult, că nu trebuie să facă lucrări care au legătură cu închinarea în această zi, în afară de situații de forță majoră.

În acest sens, Colegiul Director constată că respectarea Sabatului (sâmbăta) este parte integrantă a practicii religioase a cultului Adventist de Ziua a Șaptea, precum și a petentei, în calitate de membră a acestui cult și implicit o manifestare a libertății de religie sau credință garantate prin art. 18 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 9 din Convenție.

Pe de altă parte, Colegiul Director reține faptul că Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, ratificat de România prevede în art. 7 lit. c) că: *Statele părți [...] recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de condiții de muncă juste și prielnice care să asigure îndeosebi: [...] c) posibilitatea egală pentru toți de a fi promovați în munca lor la o categorie superioară adecvată, luându-se în considerare numai durata serviciilor îndeplinite și aptitudinile*. Prin art. 2 alin. (2) al aceluiași Pact „Statele părți (incluzând și România, n.n.) se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe [...] religie [...] sau orice altă împrejurare”.

„Curtea Constituțională a statuat că [...] prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție se corelează și se interpretează în raport cu prevederile cuprinse în instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor omului. În acest fel sunt aplicabile dispozițiile art. 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice potrivit cărora: *„Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii. În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare* (decizia nr. 183/1999, Monitorul Oficial al României nr. 64 din 14 februarie 2000, DH 2000, p. 157).

În același sens art. 6 lit. d) din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare prevede: *„Constituie contravenție [...] discriminarea unei persoane pentru motivul că aparține unei anumite rase, naționalități, etnii, religii, categorii sociale sau unei categorii defavorizate, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a acesteia, într-un raport de muncă și protecție socială, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, manifestată în următoarele domenii: d) formarea, perfecționarea, reconversia și promovarea profesională”*.

Având în vedere prevederile de mai sus coroborate cu art. 2 din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, analizând hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 437 din 4 octombrie 2005 prin care se respinge cererea formulată de către petentă de reprogramare a concursului de promovare într-o altă zi decât sâmbăta, se rețin următoarele:

- la momentul la care s-a inițiat procedura de organizare a concursului, C.S.M. nu avea și nu are nici în prezent informații privind convingerile religioase ale magistraților, astfel că nu se poate susține că la acel moment s-a urmărit favorizarea sau defavorizarea anumitor persoane;

- dacă s-ar fi optat pentru desfășurarea probei scrise într-o zi lucrătoare, nu s-ar fi putut asigura constituirea completelor de judecată fără ca magistrații să fie privați de dreptul de a participa la examenul de promovare;
- având în vedere că la concurs participă judecători și procurori din toată țara, acest fapt nu permite susținerea probei scrise duminică, în condițiile în care participanții din zonele mai depărtate de București nu ar putea participa la activitatea la instanță și la ședințele de judecată din ziua de luni;
- Consiliul Superior al Magistraturii, raportându-se la art. 2 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, apreciază că dispoziția incriminată nu este discriminatorie;
- nu este posibilă reprogramarea probei scrise pentru că modificarea susținerii probei scrise ar duce la amânarea concursului cu aproximativ 60 de zile, datorită necesității respectării termenelor imperative prevăzute de lege;
- petenta fiind singura participantă care solicită reprogramarea probei scrise, nu se poate asigura secretizarea lucrării și se poate ușor identifica lucrarea, ceea ce poate crea suspiciuni cu privire la modul de apreciere a acesteia;
- interesul public este mai presus de interesele personale ale indivizilor și în condițiile în care ceilalți candidați consimt să participe la concurs într-o zi nelucrătoare, pentru a nu afecta activitatea instanțelor de judecată, nu se poate interpreta că este o situație de discriminare sau de dezavantaj pentru o singură persoană; condițiile sunt aceleași pentru toți participanții, chiar dacă acești participanți împărtășesc sau nu convingerile religioase ale bisericii menționate.

Având în vedere interpretarea dată prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 437 din 4 octombrie 2005 și reținând în coroborare definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art. 2 alin. (1) și alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare a art. 2 alin. (1) deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2 alin. (1) și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate *în mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

Colegiul Director reține motivul invocat de Consiliul Superior al Magistraturii referitor la faptul că la momentul în care s-a inițiat procedura de organizare a concursului, Consiliul nu avea informații privind convingerile religioase ale magistraților, astfel că nu se poate susține că la acel moment s-a urmărit favorizarea sau defavorizarea anumitor persoane. Din acest punct de vedere, justificarea operează până la momentul luării la cunoștință a motivelor cererii adresate Consiliului Superior al Magistraturii de petentă prin petiția nr. 13229 din 21 septembrie 2005. Din actele depuse la dosar rezultă că la aceeași dată, doamna judecător Vârgă Mariana a solicitat C.S.M. înscrierea la concursul de promovare. De la această dată au fost cunoscute convingerile religioase ale petentei și motivele care au stat la baza solicitării de reprogramare a examenului, respectiv apartenența la cultul Creștin Adventist de Ziua a Șaptea din România, cult recunoscut și autorizat de statul român, a cărui practică religioasă include respectarea zilei de sâmbătă ca zi de odihnă și de închinare religioasă.

În analiza motivelor invocate în hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii trebuie urmărit criteriul aplicării de diferențe de tratament unor situații analoge sau comparabile. Astfel, avem situația petentei față de ceilalți participanți privitoare la concursul de promovare în funcții de execuție, ceea ce ne situează în domeniul de aplicare a criteriului urmărit. Dincolo de această situație constatăm o diferență de tratament concretizată prin discriminări acceptate în lumina dispozițiilor art. 14 al Convenției este ca ea să aibă o justificare obiectivă și rezonabilă. Într-o societate democratică este o astfel de discriminare aceea care urmărește un „scop legitim” și respectă „un raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru realizarea lui”, astfel că „egalitatea de tratament este încălcată, dacă distincția în discuție nu are o justificare obiectivă și rezonabilă” și nu urmărește un scop legitim, cu respectarea raportului de proporționalitate între acesta și mijloacele utilizate pentru atingerea lui (CEDO, 23 iulie 1968, cauza *Affaire linguistique belge c/Belgique* (fond), Serie A nr. 6, parag. 10).

Având în vedere motivele invocate în hotărârea adoptată de Consiliul Superior al Magistraturii, în lumina criteriilor menționate mai sus, Colegiul Director constată că nu poate fi reținut per ansamblu raportul de proporționalitate între scopul legitim și mijloacele utilizate, astfel încât argumentele *per se*, cât și cumulativ nu ating un grad suficient de obiectivitate și rezonabilitate. Astfel, spre exemplu, nu se poate reține ca rezonabil imposibilitatea programării examenului în ziua de duminică având în vedere motivul distanței de la care se deplasează concurenții, ceea ce ar face imposibilă participarea la activitatea de instanță și ședințele de judecată din ziua de luni, faptul că petenta este singura participantă care solicită reprogramarea având în vedere motivul imposibilității asigurării secretizării lucrării, ușurința identificării lucrării sau crearea unor suspiciuni cu privire la modul de apreciere a acesteia, precum și justificarea interesului public mai presus de interesele personale. Subliniem faptul că art. 53 din Constituția României prevede că „exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății”.

Colegiul Director subliniază faptul că după cum a statuat Curtea Europeană în multe din hotărârile sale în materie, „libertatea de gândire, de conștiință și de religie reprezintă unul din fundamentele unei societăți democratice în sensul Convenției. Aceasta ține de ideea de pluralism – idee dobândită cu greu de-a lungul secolelor – inerentă pentru o asemenea societate (CEDO, 14 decembrie 1999, *Serif c/Grece*, Recueil 1999-IX, parag. 49; 18 februarie 1999, *Buscarini et autres c/ Saint-Marin*, Recueil 1999-I, parag. 34; 26 octombrie 2000, *Hassan et Tchaouch c/Bulgarie*, Recueil 2000-XI, parag. 60). Privită din prisma dimensiunii sale religioase, această libertate se găsește printre componentele „cele mai esențiale ale identității spirituale a credincioșilor, ale concepției lor despre viață, dar ea reprezintă în același timp un bun

tot atât de prețios pentru atei, gnostici, sceptici sau indiferenți” (CEDO, 25 mai 1993, cauza *Kokkinakis c. Grecia*, Seria A, nr. 260-A, parag. 31; 13 decembrie 2001, cauza *Eglise métropolitaine de Bessarabie et autres c/ Moldova*, Recueil 2001-XII, parag. 114).

Având în vedere motivele expuse mai sus, precum și definiția discriminării astfel cum este reglementată prin art. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, în corelare cu argumentele invocate de Consiliul Superior al Magistraturii, Colegiul Director constată existența unei situații de diferențiere din perspectiva principiului egalității și al nediscriminării, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, ca urmare a adoptării hotărârii C.S.M.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, al art. 2 alin. (1) lit. g), art. 3 alin. (2), art. 5 alin. (8) și art. 7 alin. (2) din H.G. nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, în temeiul art. 2 alin. (1) și art. 6 lit. d) din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu unanimitate de voturi, a membrilor prezenți

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele prezentate constituie tratament diferențiat din perspectiva principiului egalității și al nediscriminării.
2. Recomandă Consiliului Superior al Magistraturii organizarea examenelor având în vedere respectarea principiului nediscriminării în promovarea profesională din prisma respectării dreptului la libertatea de gândire, conștiință și religie.
3. Se va răspunde petentei în sensul celor hotărâte, potrivit art. 8 alin. (1) din O.G. nr. 27/2002 privind soluționarea petițiilor, aprobată și modificată prin Legea nr. 233/2002.
4. O copie a hotărârii se va comunica petentei, precum și Consiliului Superior al Magistraturii.

Prezentul act poate fi contestat în termen de 30 de zile de la data comunicării potrivit procedurii prealabile, conform art. 7 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

COLEGIUL DIRECTOR

Csaba Ferenc ASZTALOS
Dezideriu GERGELY
Gheorghe IONIȚĂ
Corina Nicoleta MACOVEANU
Roxana Paula TRUINEA
Ana Monica VASILE

Data redactării: 4 ianuarie 2005.